

קווים לפתרון שאלות בממ"ן 12 סמסטר 2013

שאלה 3

- א. כדי להוכיח שהמכונה M עוצרת על כל קלט, נראה שכל שלב של המכונה M מסתיים. אין במכונה M אפשרות של חישוב אינסופי.
- בשלב 1 עוברים על המילים לפי הסדר הלכסיקוגרפי עד שמגיעים למילה w .
 w היא מילה מעל האלפבית, ועוברים על המילים לפי סדר. לכן חייב להיות שנגיע ל- w ונמצא את המיקום שלה בסדר הלכסיקוגרפי. (נמצא את i).
- בשלב 2 מריצים את E עד שהוא מדפיס את המחרוזת i - E .
מכיוון שהשפה $HALT-ALL_{TM}$ אינסופית (יש אינסוף מכונות שעוצרות על כל קלט שלהן), ו- E מפיק את השפה הזו, אז חייב להיות שתודפס המחרוזת i - E .
מחרוזת זו היא מילה ששייכת לשפה $HALT-ALL_{TM}$. היא תיאור של מכונה A שעוצרת על כל קלט שלה. לכן בשלב 3, כאשר מריצים את A על w , בהכרח A תעצור (במצב המקבל או במצב הדוחה), ואז גם המכונה M תעצור.
- ב. מכיוון ש- M היא מכונה שעוצרת על כל קלט שלה, אז $\langle M \rangle$ שייכת לשפה $HALT-ALL_{TM}$. המונה E מפיק את השפה הזו. לכן E ידפיס את $\langle M \rangle$. לכן יש מספר j כך שהמחרוזת j - E מדפיס את $\langle M \rangle$.
- ג. כאשר נריץ את M על המילה w שהיא המילה j - E לפי הסדר הלכסיקוגרפי, נמצא בשלב 1 של M את המספר j . בשלב 2 נריץ את E עד להדפסת המחרוזת j - E של E מדפיס. מחרוזת זו היא התיאור של המכונה M . בשלב 3 נריץ את M על w . אם M מקבלת את w , נדחה. אם M דוחה את w , נקבל.
קיבלנו ש- M מקבלת את w אם ורק אם M דוחה את w . זו סתירה.

שאלה 4

- נראה שאם יש מכונה מכריעה R לשפה A_{TM} , אז אפשר לבנות מכונה מכריעה לשפה $HALT_{TM}$:
"על קלט $\langle M, w \rangle$ כאשר M היא מכונת טיורינג ו- w מילה:
1. בנה מכונה K שזהה בכל למכונה M , פרט לכך שכל כניסה ל- q_{reject} מוחלפת בכניסה ל- q_{accept} .
  2. בעזרת המכונה R קבע האם $\langle K, w \rangle$ שייכת ל- A_{TM} .
אם כן, קבל; אם לא, דחה."

שאלה 5

א. אפשר להשתמש במשפט Rice :

P תהיה השפה של התיאורים של מכונות טיורינג שיש בשפה שהן מזהות פחות מ-50 מילים.
יש מכונות טיורינג שהתיאור שלהן שייך ל- P ויש מכונות שהתיאור שלהן לא שייך ל- P .
אם שתי מכונות מזהות אותה השפה, אז או שהתיאורים של שתיהן שייכים ל- P או שהתיאורים של שתיהן לא שייכים ל- P .
לפי משפט Rice, P איננה כריעה. P זהה לשפה A .

ב. אי אפשר להשתמש במשפט Rice, משום שתכונת השייכות ל- B איננה תכונה של השפה שמכונה מזהה, אלא תכונה של המכונה עצמה - ייתכנו שתי מכונות שמזהות אותה השפה, ואחת מהן שייכת ל- B ואילו השנייה איננה שייכת ל- B .
דוגמה: תהייה M_1 ו- M_2 שתי מכונות שמקבלות כל מילה מעל אלפבית נתון Σ - השפה של שתיהן היא Σ^* .

M_1 נכנסת מיד למצב המקבל - על כל קלט היא מבצעת צעד אחד. לכן $\langle M_1 \rangle$ שייכת ל- B .
 M_2 קוראת את הקלט עד שהיא מגיעה לסמל הרווח שמימין למילת הקלט, ואז נכנסת למצב המקבל. על כל מילה w היא מבצעת $|w|+1$ צעדים. לכן $\langle M_2 \rangle$ לא שייכת ל- B .

ג. אפשר להשתמש במשפט Rice :

P תהיה השפה של כל התיאורים של מכונות טיורינג שהשפה שהן מזהות היא שפה כריעה.
יש מכונות טיורינג שהתיאור שלהן שייך ל- P ויש מכונות שהתיאור שלהן לא שייך ל- P .
אם שתי מכונות מזהות אותה השפה, אז או שהתיאורים של שתיהן שייכים ל- P או שהתיאורים של שתיהן לא שייכים ל- P .
לפי משפט Rice, P איננה כריעה. P זהה לשפה C .

שאלה 6

"על קלט $\langle A, w \rangle$ כאשר A הוא אוטומט סופי לא דטרמיניסטי ו- w מילה :

1. סמן את המצב ההתחלתי של A .
2. תהי $w = w_1 w_2 \dots w_k$. ל- i מ-1 עד k :
3. לכל מצב מסומן q , סמן את כל המצבים שאפשר להגיע אליהם מ- q על-ידי קריאת w_i .
אם אין אפשרות להגיע ל- q עצמו ממצב מסומן על-ידי קריאת w_i , הסר את הסימון מ- q .
4. בדוק האם יש מצב מקבל בקבוצת המצבים המסומנים. אם כן, קבל. אם לא, דחה."

הרעיון: לכל תחילית v של w , לאחר קריאת v , מסומנת קבוצת המצבים שבהם האוטומט יכול להימצא לאחר שהוא קרא את v .

לאחר שהסתיימה קריאת w כולה, בודקים האם בקבוצת המצבים המסומנים כרגע (המצבים שבהם האוטומט יכול להימצא לאחר קריאת w כולה) יש מצב מקבל. אם כן, יש מסלול חישוב על w שמסתיים במצב מקבל. אם לא, אין מסלול חישוב כזה.
המקום הנדרש ליניארי בגודל הקלט. (צריכים להיות מסוגלים לסמן מצבים).

שאלה 7

א. רדוקצית מיפוי של A_{TM} ל- $INFINITE_{TM}$:

"על קלט $\langle M, w \rangle$ כאשר M היא מכונת טיורינג ו- w היא מחרוזת:

1. בנה את המכונה M_1 הבאה:

$$M_1 = \text{"על קלט } x:$$

1. הרץ את M על w וקבל (את x) אם M קיבלה את w ."

2. החזר את $\langle M_1 \rangle$."

הסבר: אם $\langle M, w \rangle$ שייכת ל- A_{TM} , אז M_1 מקבלת כל קלט שלה, ולכן $\langle M_1 \rangle$ שייכת ל- $INFINITE_{TM}$.

אם $\langle M, w \rangle$ לא שייכת ל- A_{TM} , אז M_1 לא מקבלת אף קלט שלה, ולכן $\langle M_1 \rangle$ לא שייכת ל- $INFINITE_{TM}$.

ב. רדוקצית מיפוי של A_{TM} למשלימה של $INFINITE_{TM}$:

"על קלט $\langle M, w \rangle$ כאשר M היא מכונת טיורינג ו- w היא מחרוזת:

1. בנה את המכונה M_2 הבאה:

$$M_2 = \text{"על קלט } x:$$

1. הרץ את M על w $|x|$ צעדים.

2. אם M קיבלה את w בתוך $|x|$ צעדים, דחה (את x); אחרת, קבל (את x)."

2. החזר את $\langle M_2 \rangle$."

הסבר: אם $\langle M, w \rangle$ שייכת ל- A_{TM} , אז יש מספר צעדים y כך שלאחר ש- M רצה y צעדים, היא מקבלת את w . לכן על קלט x כך ש- $|x| \geq y$, M_2 תדחה, ולכן $\langle M_2 \rangle$ לא שייכת ל- $INFINITE_{TM}$.

אם $\langle M, w \rangle$ לא שייכת ל- A_{TM} , אז לכל מספר צעדים y , לאחר ש- M רצה y צעדים, היא לא מקבלת את w . לכן M_2 תקבל כל קלט x , ולכן $\langle M_2 \rangle$ שייכת ל- $INFINITE_{TM}$.

ג. $INFINITE_{TM}$ איננה מזוהה-טיורינג, כי הרדוקציה של סעיף ב היא גם רדוקציה של המשלימה

של A_{TM} ל- $INFINITE_{TM}$, והמשלימה של A_{TM} איננה מזוהה-טיורינג.

המשלימה של $INFINITE_{TM}$ איננה מזוהה-טיורינג, כי הרדוקציה של סעיף א היא גם רדוקציה

של המשלימה של A_{TM} למשלימה של $INFINITE_{TM}$, והמשלימה של A_{TM} איננה מזוהה-טיורינג.